

Výroční zpráva

České společnosti pro ochranu netopýrů

2014

Výroční zpráva České společnosti pro ochranu netopýrů za rok 2014

zpracovali: Petra Schnitzerová, Eva Cepáková a Tomáš Bartonička

1. Úvodní slovo	2
2. O organizaci	3
3. O činnosti v roce 2014	4
3.1 Monitoring	4
3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů	7
3.3 Vzdělávací projekt pro školy	19
3.4 Projekt Netopýři českých a polských Krkonoš.....	24
4. Finanční přehled	25
5. Poděkování	28

1. Úvodní slovo

Netopýři tvoří významnou část biodiverzity naší savčí fauny a současně jsou uznávanou bioindikační skupinou. Z území České republiky je v současnosti udáván výskyt 27 druhů, které jsou všechny zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Většina našich netopýřů rodí ročně jen jedno mládě, jejich populace se tudíž velice pomalu zotavují z nejrůznějších negativních zásahů. Z těchto a mnoha dalších důvodů je jim poskytována zákonná ochrana, která však není příliš účinná bez dokonalé znalosti jejich způsobu života a dostatečné informovanosti široké veřejnosti.

Posláním ČESON je koordinace ochrany a výzkumu netopýřů a jejich prostředí. K zajištění tohoto cíle ČESON každoročně shromažďuje informace a poznatky o problémech ochrany netopýřů a jejich prostředí, upozorňuje příslušné orgány ochrany přírody a další složky státní správy na tyto problémy a navrhuje jejich řešení. ČESON je také nejrůznějšími institucemi žádán o zpracování expertiz v oboru ochrany netopýřů a jejich prostředí. Ve spolupráci s AOPK ČR je garantem celorepublikového monitoringu netopýřích populací.

ČESON se dále podílí na propagaci myšlenek ochrany netopýřů mezi širokou veřejností, což je realizováno zejména masově probíhající akcí „Mezinárodní (dříve Evropská) noc pro netopýry“, sériemi přednášek a dalších osvětových akcí.

Díky různorodé členské základně zahrnující profesionály i amatéry zajišťuje realizaci a spolupráci na úrovni národních i mezinárodních projektů přímo věnovaných ochraně netopýřů nebo i projektů mezioborových (ochrana živočichů při zateplování budov, konstrukční řešení silničních mostů apod.). ČESON průběžně spolupracuje se zahraničními nevládními organizacemi (zejména na Slovensku, v Německu a Polsku) a je také členem mezinárodního sdružení BatLife Europe. Významná je rovněž role ČESON jakožto dlouhodobého partnera MŽP a AOPK ČR při řešení odborných otázek a naplňování Dohody o ochraně populací evropských netopýřů (EUROBATS).

2. O organizaci

Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) byla založena v roce 1991 jako občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (IČO: 49370731).

Od 1.1.2014 je nově zapsána jako spolek ve spolkovém rejstříku, vedeném Krajským soudem v Praze.

Struktura organizace:

Nejvyšším orgánem je valná hromada všech řádných členů, která volí výbor. Výbor dohlíží na běžný chod organizace a řídí činnost organizace mezi valnými hromadami a je stálým správním orgánem. Sestává z předsedy, místopředsedy, jednatele, hospodáře a dalších 5 členů.

V roce 2014 měl ČESON celkem 129 členů.

Statutární zástupci:

Prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc. - předseda, RNDr. Radek Lučan, Ph.D. - tajemník,
Mgr. Tomáš Bartonička, Ph.D. - hospodář, RNDr. Petr Benda, Ph.D., RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D.

Zaměstnanci v roce 2014:

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. - příprava, koordinace a realizace projektů, odborné poradenství

Mgr. Eva Cepáková, Ph.D. - správa monitorovacích databází, příprava a realizace projektů

Mgr. Dita Weinfurtová - odborné poradenství, realizace projektů

Celkem 2,3 přepočtených úvazků + dobrovolníci na monitoring (cca 80 osob).

Kontakty:

Sídlo: Národní muzeum, Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1

Korespondenční adresa: Katedra zoologie PřF UK, Viničná 7, 128 00 Praha 2

E-mail: netopyr@ceson.org

Telefon: kancelář +420605870323, +420737121672, hospodář +420774080402

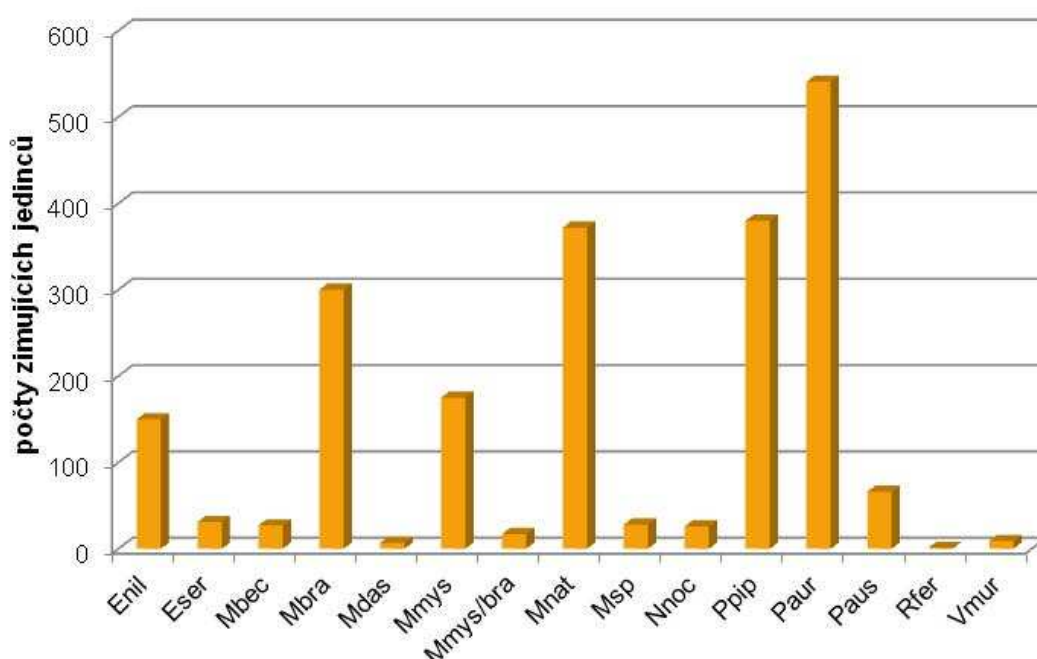
3. O činnosti v roce 2014

3.1 Monitoring netopýřích populací

V průběhu roku 2014 byl realizován monitoring v rozsahu předchozích let dle standardní metodiky, tedy zimní sčítání na zimovištích, revize letních kolonií, ultrazvuková detekce signálů na lovištích a odchyty do sítí na významných sociálních stanovištích. Koncem roku byly veškeré výsledky z monitoringu předány do nálezové databáze (NDOP) spravované AOPK ČR.

3.1.1 Monitoring na zimovištích

V zimě 2013/14 byl monitorován členy České společnosti pro ochranu netopýřů (ČESON) standardní počet zimovišť, celkem 659 lokalit. Nejvyšší počty byly zjištěny u *Rhinolophus hipposideros* (15487 jedinců), *Myotis myotis* (9479), *Barbastella barbastellus* (2474), *M. emarginatus* (1224) a *M. daubentonii* (1041). Počty netopýřů dalších zjištěných druhů ukazuje Graf 1. V roce 2014 již neproběhlo jarní sčítání na zimovištích zaměřené na monitoring výskytu houby *Geomyces destructans*, původce onemocnění WNS. Získané údaje však byly vyhodnoceny a publikovány v časopise *Vespertilio* a jsou dostupné ve formě pdf na webových stránkách ČESON (http://ceson.org/vespertilio/17/065_077_Horacek.pdf).

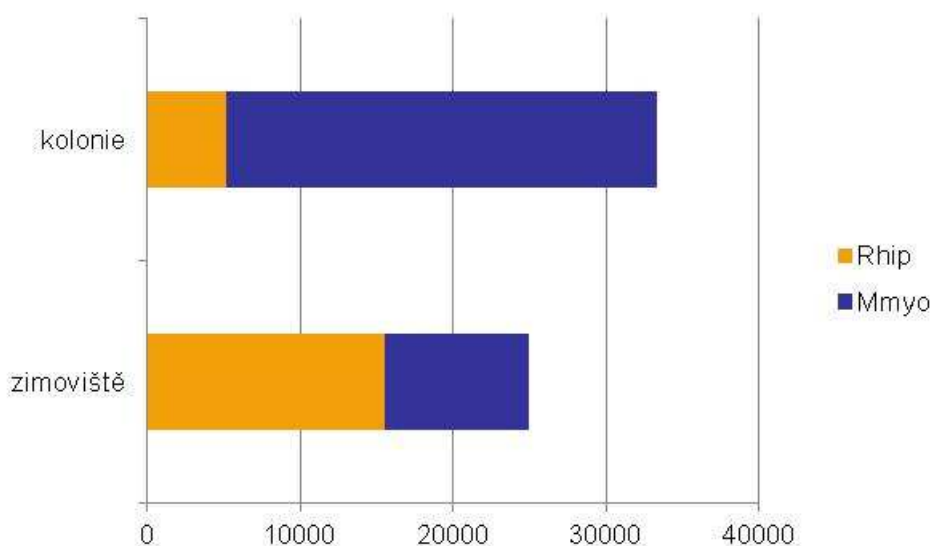

Graf 1 Počty jedinců u ostatních druhů netopýřů zjištěných na zimovištích

3.1.2 Revize letních kolonií

V roce 2014 bylo monitorováno 210 letních kolonií samic. Celkově se jednalo o 103 úkrytů *M. myotis* (28182 jedinců), 82 *R. hipposideros* (5108), 23 *M. emarginatus* (3258), 16 *P. auritus* (192), 9 *E. serotinus* (474), 6 *P. pipistrellus* (216), 6 *P. austriacus* (69), 5 *N. noctula* (261), 3 *V. murinus* (948), 2 *M. nattereri* (29), 1 *B. barbastellus* (15), 1 *M. mystacinus* (50), 1 *E. nilssonii* (21).

U vrápence malého byl jako každoročně zjištěn přesně opačný trend v početnosti mezi letními koloniemi a zimovišti ve srovnání s netopýrem velkým (Graf 2). V posledních letech je monitorován větší počet letních kolonií netopýra brvitého. Současně je tento druh třetím druhem v pořadí, kde monitoring letních kolonií a zimovišť přináší uspokojivou představu o stavu populace. U dalších druhů (Graf 3) je zjevné, že získané počty pocházejí především ze zimního sčítání. Jedinou výjimkou je n. pestrý, u něhož byly v posledních letech nalezeny tři reprodukční kolonie.

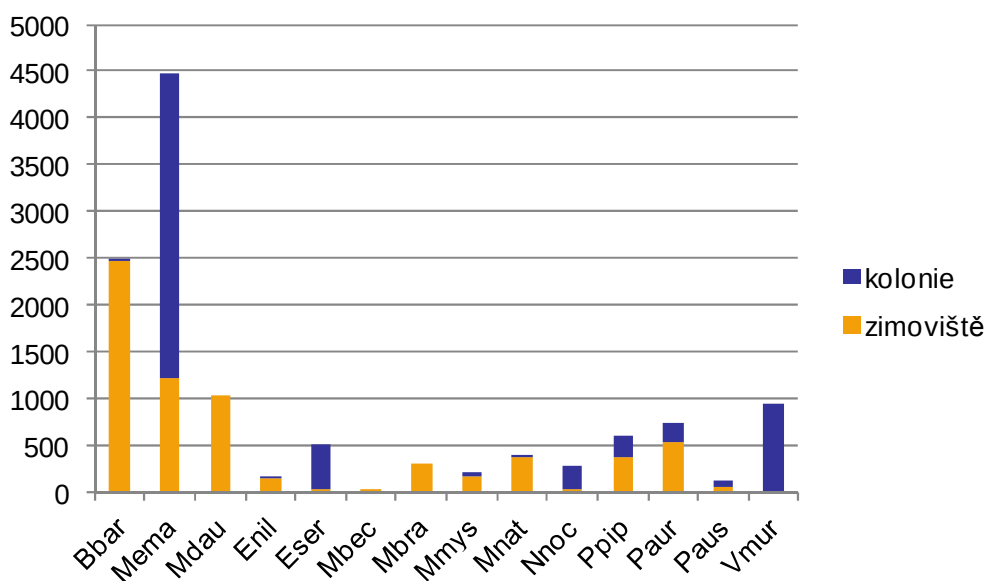

Graf 2 Podíl počtů vrápence malého (Rhip) a netopýra velkého (Mmyo) zjištěných na letních koloniích a zimovištích

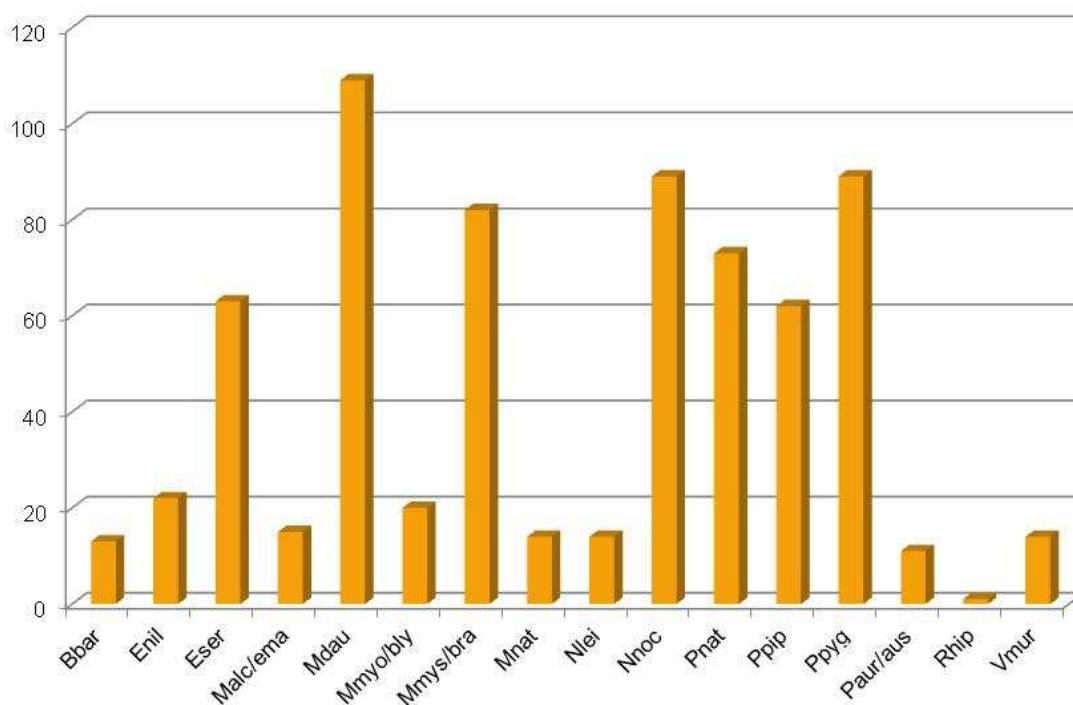
3.1.3 Monitoring letové aktivity na lovištích, detekce ultrazvukových signálů

V roce 2014 byla letová aktivita monitorována na sedmi územních celcích: CHKO Broumovsko, CHKO Český kras, CHKO Moravský kras, BR UNESCO Dolní Morava, CHKO Český ráj, CHKO Litovelské Pomoraví a CHKO Třeboňsko. Celkem bylo realizováno 378 transektů. Bat-detektoringem byl na pozorovaných územích během roku potvrzen výskyt 16 až 20 druhů (Graf 4). K nejhojnějším druhům patřil tradičně

M. daubentonii, *N. noctula* a *P. pipistrellus*. V Poodří, Litovelském Pomoraví a Dolní Moravě byl druh *P. pipistrellus* prakticky nahrazen druhem *P. pygmaeus*.

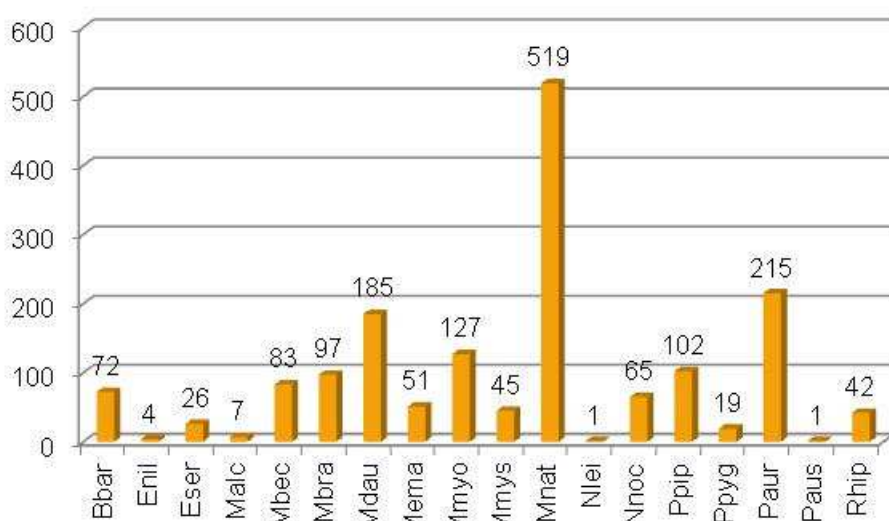
Graf 3 Poměr počtu jedinců daného druhu nalezených na zimovištích a letních koloniích.

Graf 4 Počty pozitivních transektů zjištěných u jednotlivých druhů v monitorovaných oblastech.

3.1.4 Odchyty do sítí - netting

V roce 2014 byla pomocí odchytů do sítí sledována společenstva netopýrů na osmi lokalitách, významných zimovištích nebo významných místech setkávání netopýrů a sociálního učení („swarming sites“): Ledové sluje v Podyjí, jeskyně Na Turoldu, jeskyně na Bezdězu, jeskyně Vápenice a Basa, vstupy do jeskyní v NPR Špraněk, Kateřinská jeskyně, Chýnovská jeskyně a Hranická propast. Celkem bylo odchyceno 1661 netopýrů 18 druhů (Graf 5). Celkově největší počty byly získány od druhů *M. nattereri* (519), *P. auritus* (215) a *M. daubentonii* (185).

Graf 5 Počty odchycených jedinců jednotlivých druhů netopýrů na všech monitorovaných lokalitách.

3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů

Řada druhů netopýrů využívá během svého života nejrůznější úkryty v lidských stavbách, zejména v budovách. Tato stanoviště jsou však v posledních letech ohrožena rozsáhlými stavebními úpravami a zateplováním budov, při nichž dochází nejen k ničení samotných úkrytů, ale často také k přímé likvidaci netopýrů. Ve zvýšené míře tento trend platí především pro panelová sídliště. Proto i v roce 2014 pokračovala realizace projektů, které se věnovaly řešení uvedených problémů a jejichž společným dlouhodobým cílem je zefektivnění ochrany netopýrů vázaných na úkryty v lidských

stavbách. Kromě toho byla věnována zvýšená pozornost také problematice ochrany netopýrů vázaných na úkryty ve stromech, zejména v parcích a alejích, které jsou v posledních letech rovněž stále více ohrožovány kácením v souvislosti s rostoucím tlakem na bezpečnost lidí v těchto lokalitách, ale bohužel i díky různým revitalizačním projektům.

V rámci uvedených projektů probíhala řada aktivit, jejichž cílem bylo zejména zvýšit informovanost všech zainteresovaných cílových skupin - projektantů a stavebních firem realizujících stavební záměry, majitelů a správců budov, státní správy a samosprávy (krajské a městské úřady), organizací ochrany přírody i široké veřejnosti o možnostech vhodných řešení různých situací spojených s výskytem netopýrů, jejichž výsledkem by mělo být i zlepšení vztahu veřejnosti k netopýrům a ochoty spolupracovat při jejich ochraně. Přehled hlavních aktivit je uveden v následujícím textu.

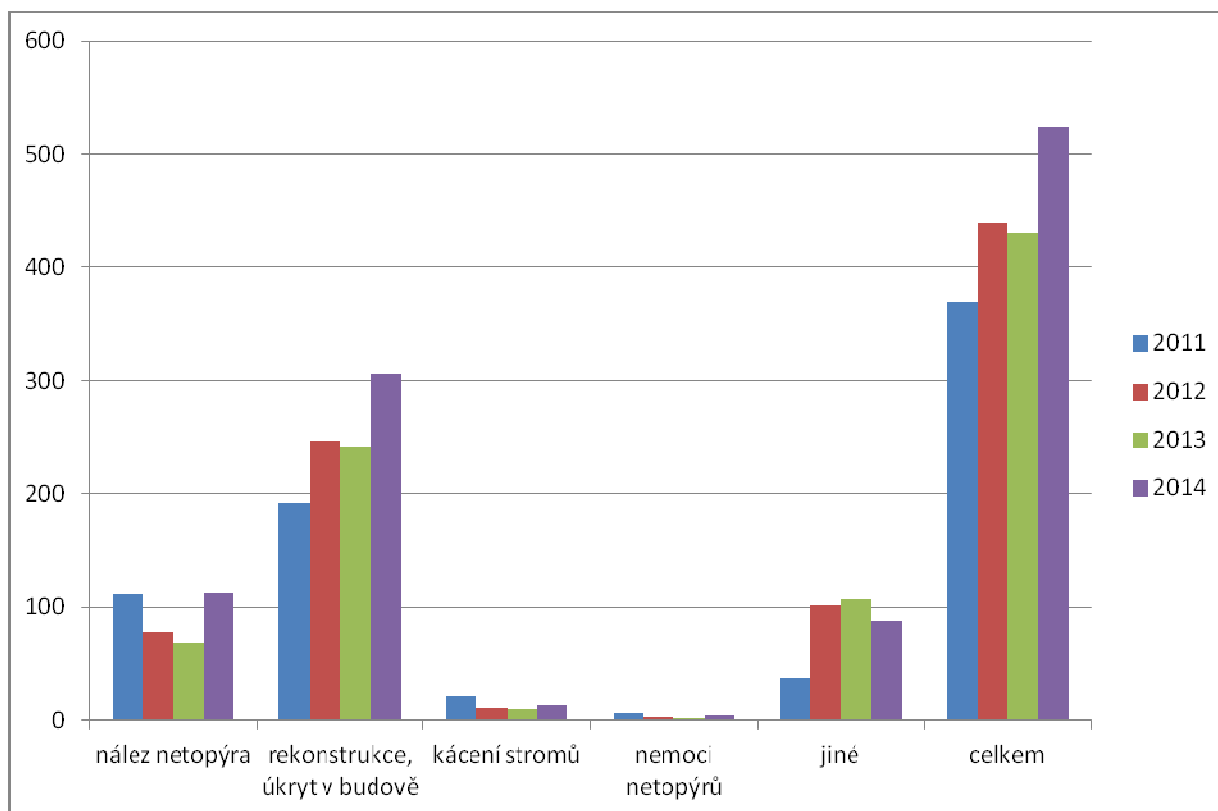
3.2.1 Poradenský servis

Také v roce 2014 byl zajištěn průběžný poradenský servis prostřednictvím centrálního konzultačního místa, které měli na starosti dva pracovníci. Poradenství bylo poskytováno nejen formou telefonických nebo e-mailových konzultací, přibližně třetina případů vyžadovala i osobní návštěvu na místě, další jednání, zpracování stanovisek, případně zajištění přímé realizace vhodných opatření. Některé případy pak byly řešeny také prostřednictvím regionálních spolupracovníků, kteří tvoří tým lokálních konzultantů.

Prostřednictvím centrálního místa bylo vyřešeno celkem 524 případů, což dokladuje pokračující nárůst zájmu veřejnosti, firem i veřejné správy o tuto službu (srovnání oproti předchozím letům ukazuje Graf 6). Provoz poradenského servisu částečně finančně podpořil Český nadační fond pro vydru v rámci projektu „Netopýří poradna“.

Díky projektu „Pod jednou střechou“ podpořeného z Programu švýcarsko-české spolupráce fungovalo v roce 2014 také nové školicí a konzultační centrum pro Olomoucký a Zlínský kraj při Ornitologické stanici Muzea Komenského ORNIS v Přerově. Prostřednictvím tohoto centra bylo poskytnuto dalších cca 100 konzultací souvisejících s ochranou synantropních druhů ptáků a netopýrů, které v Grafu 6 nejsou zahrnuty.

V rámci poradenského servisu se ČESON zúčastnil také 85 správních řízení o výjimkách z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů, v rámci kterých se aktivně podílel na souvisejících jednáních a zpracovával odborná stanoviska pro příslušné úřady (Tab. 1).

Graf 6 Počet případů řešených prostřednictvím centrálního poradenského servisu ČESON v letech 2011 - 2014, rozděleno podle hlavních řešených témat.

Tab.1 Přehled účasti ČESON ve správních řízeních o výjimce z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů letounů v roce 2014

Řešený problém	Počet případů			
	2011	2012	2013	2014
rekonstrukce panelových domů	18	35	50	69
rekonstrukce půd s letní kolonií	1	4	3	1
zásah do zimoviště	0	4	3	2
kácení stromů	4	1	12	11
výstavba větrných elektráren	2	2	1	1
výzkum	2	2	0	0
ostatní	1	2	1	1
celkem	28	50	70	85

3.2.2 Odborné průzkumy a posudky

ČESON tradičně zajišťoval i realizaci průzkumu výskytu netopýrů a zpracování posudků v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami bytových domů a veřejných budov pro firmy či bytová družstva po celé ČR. Celkem bylo v roce 2014 realizováno přes 100 průzkumů. Kromě toho pokračovala také užší spolupráce s Odborem životního prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, v rámci které byly prováděny kontroly domů před rekonstrukcí dle zadání úřadu. Díky těmto aktivitám se podařilo zabezpečit úkryty netopýrů v budovách na dalších desítkách lokalit po celé ČR.

Rovněž probíhaly další odborné inventarizační průzkumy, příprava plánů péče o vyhlašovaná či stávající zvláště chráněná území a evropsky významné lokality s výskytem netopýrů (PR Polanský les, EVL Zámek Kratochvíle, EVL Kostel Prachatice), byla zpracována studie vlivu plánované výstavby větrných elektráren na chiropterofaunu (VTE Jindřichov) a tři rozsáhlejší průzkumy městských parků a stromořadí před plánovaným kácením stromů (Královská obora Stromovka v Praze, alej Tršice na Olomoucku, parky ve Znojmě).

3.2.3 Vzdělávání specifických cílových skupin

V roce 2014 realizováno také osm **vzdělávacích seminářů**, které byly zaměřené jednak na řešení problematiky ochrany synantropních ptáků a netopýrů při stavebních úpravách budov, jednak na ochranu netopýrů vázaných na úkryty ve stromech (Tab. 3). Semináře byly určené nejen pro pracovníky veřejné správy a organizací ochrany přírody, ale také pro stavební firmy, projektanty, bytová družstva, arboristy apod. Zúčastnilo se jich celkem 293 zástupců všech cílových skupin. Semináře byly organizovány ve spolupráci s Českou společností ornitologickou, SEV Švagrov, ZO ČSOP Nyctalus a Odborem životního prostředí MHMP.

Kromě toho se pracovníci ČESON podíleli také na programu Regionální druhové porady MŽP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj, která se uskutečnila 10. dubna 2014 v Bartošovicích na Moravě, a na již tradičním Kurzu pro získání osvědčení k chovu handicapovaných zvířat organizovaného ÚVR ČSOP a MŽP, který proběhl 16.-19.12.2013 v Praze. Tématu praktické ochrany netopýrů byl věnován také jeden z webinářů, pořádaných Fórem ochrany přírody, který se konal 13.10.2014 (záznam webináře lze shlédnout na <http://forumochranyprirody.cz/ochrana-netopyru-v-praxi>).

Tab. 3 Přehled vzdělávacích seminářů realizovaných ČESON v roce 2014.

Datum	Téma	Místo konání	Počet účastníků
6.2.2014	Stavební úpravy budov s ohledem na výskyt chráněných druhů ptáků a netopýrů	PřF UP Olomouc	4
11.2.2014	Stavební úpravy budov s ohledem na výskyt chráněných druhů ptáků a netopýrů	PřF UP Olomouc	7
24.2.2014	Ochrana netopýrů v lesích	SEV Švagrov	60
13.3.2014	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při stavebních úpravách budov	KU Zlínského kraje	29
10.4.2014	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při stavebních úpravách budov	Magistrát města Brna	76
4.11.2014	Záchrana netopýřích kolonií	ÚBO AV ČR Brno	38
6.11.2014	Záchrana netopýřích kolonií	Nadace na ochranu zvířat Praha	33
25.11.2014	Městská zeleň - šance pro přírodu	MHMP Praha	46
Celkem			293

3.2.4 Osvětové akce pro veřejnost

I v roce 2014 se členové ČESON podíleli na koordinaci a pořádání tradiční **Mezinárodní (dříve Evropské) noci pro netopýry**. Tato významná osvětová akce věnovaná široké veřejnosti probíhá již řadu let pravidelně na přelomu srpna a září po celé Evropě, od roku 2011 se díky kampani Rok netopýra 2011 - 2012 rozšířila i na další kontinenty.

V České republice proběhla Mezinárodní noc pro netopýry tentokrát již po osmnácté. Dohromady se jednalo o 50 akcí (Tab. 4a,b), které navštívilo celkem 4450 účastníků. Program akcí zahrnoval série přednášek o netopýrech doplněné projekcí a ukázkami metod výzkumu netopýrů, zejména odchvy do sítí nebo sledování netopýřích hlasů pomocí ultrazvukových detektorů. Na některých místech byli veřejnosti demonstrováni také handicapovaní netopýři a ukázky péče o ně. Pro děti byly většinou připraveny soutěže nebo kvízy, pro všechny zájemce pak noční prohlídky hradů, zámků či blízkých jeskyní a štol.

Tab. 4a Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2014.

Místo konání	Datum	Počet účastníků	Děti do 15 let
Ekocentrum ČSOP Vlašim	14. srpen 2014	100	50 %
Chlístov	16. srpen 2014	30	60 %
Vlastějovice - dětský tábor	19. srpen 2014	52	80 %
Jindřichův Hradec - kavárna FotoCafé v Muzeu fotografie	20. srpen 2014	25	30 %
Dobříš - zámecký park	22. srpen 2014	120	50 %
Jeskyně Na Špičáku	22. srpen 2014	178	60 %
ZOO Hodonín	22. srpen 2014	33	40 %
Příbram - Příbramský lesopark	23. srpen 2014	70	50 %
Srbsko - lom na Chlumu	23. srpen 2014	127	40 %
Hrad Točnick	23. srpen 2014	37	20 %
Hrad v Týnci nad Sázavou	29. srpen 2014	200	50 %
Liberec - Panský lom	29. srpen 2014	250	40 %
Skalice u České Lípy	29. srpen 2014	69	60 %
Opava - Slezské zemské muzeum	29. srpen 2014	57	30 %
ZOO Olomouc	29. srpen 2014	42	30 %
Hranice - park	29. srpen 2014	87	50 %
Důl Jeroným - Slavkovský les	30. srpen 2014	60	35 %
Zámecký park Vrchlabí	30. srpen 2014	64	50 %
Hrad Šelmberk u Mladé Vožice	30. srpen 2014	55	50 %
SEV Švagrov - Vernířovice	30. srpen 2014	26	30 %
Valašské Meziříčí - Zámek Kinských a zámecký park	30. srpen 2014	84	40 %
ZOO Jihlava	30. srpen 2014	15	40 %
Přerov - ornitologická stanice	31. srpen 2014	12	50 %
Praha - ekocentrum Toulcův dvůr	1. září 2014	31	40 %
Srč (okr. Pardubice)	2. září	15	10 %
Chebský hrad	5. září 2014	500	50 %
Klášter Plasy	5. září 2014	137	65 %
Krásná Lípa - areál Správy NP České Švýcarsko	5. září 2014	100	80 %
Kutná Hora - Zahrada U 3 pávů	5. září 2014	63	50 %
Ledová jeskyně Naděje - Lužické hory	5. září 2014	160	50 %
České Budějovice - Vrbenské rybníky	5. září 2014	54	60 %
Horka nad Moravou - Ekocentrum Sluňákov	5. září 2014	80	60 %
Jeskyně Kladiwo - Prachovské skály	6. září 2014	87	60 %
Lutová	6. září 2014	22	60 %
Národní park Podyjí - Havraníky	6. září 2014	78	50 %
Záchraná stanice AVES Kladno - Čabárna	8. září 2014	32	80 %

Tab. 4b Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2014.

Místo konání	Datum	Počet účastníků	Děti do 15 let
ZOO Ostrava	10. září 2014	39	25 %
Havlíčkův Brod - skautský klub	12. září 2014	50	70 %
Základní škola Břidličná	12. září 2014	60	80 %
Hájovna Světice - Říčany	13. září 2014	50	60 %
Hradec Králové - muzeum	13. září 2014	174	40 %
Stanice ochrany fauny Pavlov	13. září 2014	25	50 %
Ostrava - Třebovice - Třebovický park	13. září 2014	20	50 %
Sloupsko-šošůvské jeskyně v Moravském krasu	13. září 2014	325	40 %
Velká Bíteš - městské muzeum	18. září 2014	128	45 %
Bory (okr. Žďár n. Sázavou)	19. září 2014	20	75 %
Zlín - Bartošova čtvrť	19. září 2014	45	55 %
Chýnovská jeskyně	20. září 2014	32	50 %
Brno - hvězdárna (Digitarium)	26. září 2014	250	50 %
Velké Meziříčí - SEV Ostrůvek	17. října 2014	80	60 %
Celkem účastníků		4450	

Kromě Mezinárodní noci pro netopýry bylo v průběhu roku 2014 realizováno dalších 14 osvětových akcí pro veřejnost, kterých se zúčastnilo celkem 3947 účastníků (Tab. 5). Jednalo se většinou o přednášky spojené s ukázkou handicapovaných netopýrů ze záchranné stanice ZO ČSOP Nyctalus, ale také o exkurze zaměřené na pozorování netopýrů pomocí ultrazvukových detektorů, infostánky v rámci větších celodenních akcí nebo hravé programy pro děti. Kromě toho byla v Muzeu Šumavy v Kašperských horách od dubna do října prezentována putovní výstava „Netopýři“, kterou si prohlédlo několik tisíc návštěvníků.

Tab. 5 Přehled osvětových akcí pro veřejnost a různé zájmové skupiny (mimo MNN).

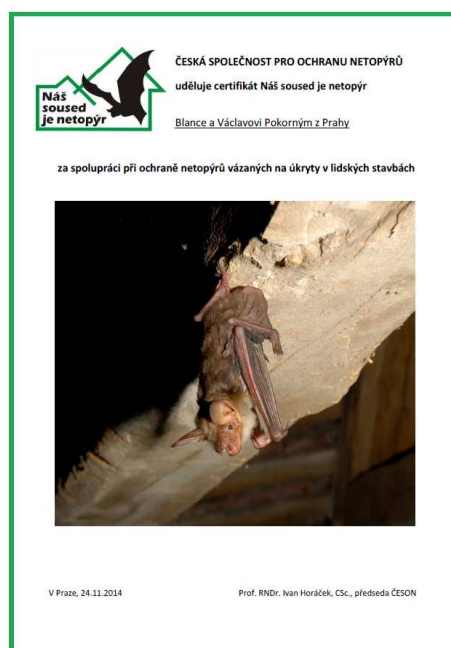
Datum	Akce	Místo konání	Náplň	Počet účastníků
13.1.2014	Program pro přírodovědný kroužek	Městské muzeum Říčany	přednáška s ukázkou netopýrů	21
13.1.2014	Náš soused je netopýr	Městské muzeum Říčany	přednáška s ukázkou netopýrů	62
4.4.2014	Netopýři blízko nás	Šmidingerova knihovna Strakonice	přednáška s ukázkou netopýrů	29
5.4.2014	Povídání s netopýry pro přírodovědný kroužek	Knížkovice	přednáška s ukázkou netopýrů	21
11.4.2014	Ecoworld Praha 2014	Výstaviště Praha	přednáška s ukázkou netopýrů	8
26.4.2014	Den Země na Toulcově Dvoře	SEV Toulcův důr Praha	infostánek, úkoly pro děti	620
17.5.2014	Slavnosti stepí	Raná	infostánek, úkoly pro děti	300
31.5.2014	Večer s netopýry	Hřebčín Favory	přednáška s ukázkou netopýrů, exkurze	15
24.7.2014	Příměstský tábor Ekocentra Říčany	Hájovna Světice	beseda s ukázkou netopýrů, exkurze s detektorem	26
24.7.2014	Večerní exkurze pro Ekocentrum Říčany	Hájovna Světice	exkurze s detektorem	35
4.9.2014	Přírodovědná akademie	Ekocentrum TRNKA U. Hradiště	přednáška s ukázkou netopýrů, exkurze s detektorem	32
13.9.2014	Babí léto Bohnice	PL Bohnice, Praha	infostánek s ukázkou netopýrů	2000
18.9.2014	Den životního prostředí Prahy 11	Praha - Háje	infostánek s ukázkou netopýrů	700
4.10.2014	Den zvířat s netopýry	Vrané nad Vltavou	promítání filmu, beseda, stezka pro děti, exkurze s detektorem	78
Celkem				3947

3.2.5 Akce „Náš soused je netopýr“

I v roce 2014 pokračovala osvětová a motivační akce „Náš soused je netopýr“. V rámci této akce jsou památeční plaketou a certifikátem odměňováni lidé, kteří přispěli k zachování či vytvoření netopýřích úkrytů ve svém domě. Cílem akce je podpořit ochranu netopýrů a zároveň zviditelnit pozitivní příklady, které jsou dokladem toho,

že soužití s netopýry v jednom domě není problémem. V roce 2014 bylo postupně předáno dalších 9 památečních plaket a certifikátů. Většinou se jednalo o soukromé osoby, oceněna však byla i jedna základní škola.

Akce Náš soused je netopýr byla zahájena v dubnu 2011, přehled všech dosud oceněných lidí a organizací je prezentován na webových stránkách www.sousednetopyr.cz. Na těchto stránkách lze rovněž nalézt bližší informace o celé akci, ale také odpovědi na nejčastější otázky související s výskytem netopýrů v budovách - jak vyřešit některé problémové situace, jak správně postupovat při plánované rekonstrukci budovy, nebo co dělat při nález netopýra.

3.2.6 Monitoring netopýrů na sídlištích

Díky grantovému projektu podpořenému Hlavním městem Prahou pokračoval systematický celoroční monitoring výskytu netopýrů na 13 pražských sídlištích. Monitoring zajišťovalo 11 mapovatelů formou čtyř opakovaných večerních kontrol domů s pomocí ultrazvukového detektoru. Výskyt netopýrů byl zjištěn na všech sledovaných lokalitách, úkryty však byly nalezeny pouze na šesti z nich. Nacházely se nejčastěji v odvětrání plynových kamen nebo ve štěrbinách v jeho blízkosti, za větracími otvory do podstřeší a pod oplechováním střechy, dále také ve škvírách za omítkou či ve štěrbině nad oknem. Nejčastěji se jednalo o úkryt netopýra rezavého, n. večerního a n. hvízdavého. Kromě toho byla na sledovaných lokalitách zaznamenána také letová aktivita n. pestrého, n. nejmenšího, n. parkového, n. severního a n. vousatého či Brandtova.

Plošnější monitoring vytipovaných sídlišť probíhal v roce 2014 také v Brně, Zlíně a v Českých Budějovicích díky projektům financovaným příslušnými magistráty. Průběžně byla též shromažďována i další data z jednorázových kontrol budov, realizovaných průzkumů, hlášení veřejnosti apod. Vytvořená databáze výskytu netopýrů v panelových domech v současnosti obsahuje přes 4000 záznamů. Pozitivní nálezy jsou přístupné on-line na internetových stránkách www.ceson.org pod heslem „Monitoring paneláků“.

Aktuální informace o zjištěném výskytu netopýrů byly následně rozesílány spolu s upozorněním na vhodné ochranné postupy na příslušné regionální stavební úřady a odbory životního prostředí. Všechna data byla zároveň předána AOPK ČR k hromadnému převedení do Náleзовé databáze ochrany přírody (NDOP). Měly by sloužit jako podklady pro rozhodování úřadů a realizaci ochranných opatření v průběhu budoucích stavebních úprav těchto budov.

3.2.7 Hodnocení kompenzačních opatření

Tato aktivita zahrnovala provádění kontrol 20 domů na území Prahy, kde měla být v uplynulých letech během rekonstrukce realizována opatření na ochranu netopýrů, včetně kompenzačních opatření formou instalace netopýřích budek. Během kontrol byla sledována jednak správnost provedení doporučených opatření a u 16 domů také jejich efektivita – tj. zda jsou zabezpečené původní či náhradní úkryty netopýry skutečně využívány. Hodnocení efektivity probíhalo formou jedné až tří večerních kontrol domů s pomocí ultrazvukového detektoru v různých obdobích roku.

U většiny kontrolovaných domů bylo zjištěno správné provedení opatření v souladu s doporučením, pouze u pěti byly nalezeny určité nedostatky. Jednalo se o budky umístěné nad balkonovou stříškou či neúplně seříznuté trubky instalované ve větracích otvorech do podstřeší. Výskyt netopýrů byl potvrzen pouze ve čtyřech

sledovaných domech, dvakrát v budkách instalovaných do zateplení a dvakrát ve větracích otvorech nebo v budce instalované do zateplení namísto větracího otvoru.

Relativně malá obsazenost nově instalovaných budek na sledovaných lokalitách může mít několik příčin, které jsou diskutovány v závěrečné zprávě projektu, který finančně podpořilo Hlavní město Praha. Pro skutečně relevantní zhodnocení by však bylo třeba provádět častější kontroly v delším časovém horizontu. Přesto jsou údaje získané v rámci této pilotní studie velmi cenné, neboť dosud nebyly podobné informace k dispozici, i když jsou velmi potřebné pro další plánování a případné zlepšení systému ochrany netopýrů a jejich úkrytů nejen na území Prahy.

3.2.8 Spolupráce při přípravě celostátních a mezinárodních koncepcí

Ve dnech 15. - 17. září 2014 se zástupci ČESON zúčastnili také 7. zasedání smluvních stran EUROBATS (Dohody o ochraně populací evropských netopýrů). ČESON ve spolupráci s MŽP zde organizoval seminář, v rámci kterého byly účastníkům zasedání prezentovány dosavadní zkušenosti s řešením problematiky ochrany netopýrů při zateplování budov na území ČR, doplněné prezentacemi kolegů ze Slovenska, Litvy a Bulharska. Seminář významně přispěl k následnému přijetí nově navržené rezoluce věnované ochraně netopýrů při zateplování budov, která je dalším významným krokem na cestě k prosazení potřebných systémových opatření a zajištění ochrany netopýrů v budovách nejen na našem území, ale i v ostatních evropských státech.

I v roce 2014 pokračovala úzká spolupráce s Českou společností ornitologickou při prosazování začlenění povinnosti zajištění ochrany rorýsů a netopýrů do podmínek pro žadatele v rámci dotačních programů na zateplování budov. Díky tomu se nejnověji podařilo zařadit tuto podmínku jako součást aktuální výzvy dotačního titulu Nová Zelená úsporám na zateplování bytových domů v Praze.

3.2.9 Propagace

V roce 2014 bylo vydáno 7 tiskových zpráv, na základě kterých bylo odvysíláno několik reportáží v rozhlasu a televizi a vyšly desítky článků v regionálním i celostátním tisku, které v různém rozsahu obsahovaly informace o problematice ohrožení netopýrů a jednotlivých aktivitách realizovaných v rámci projektů. Desítky informačních článků byly zveřejněny také na různých internetových portálech.

Aktuální informace o dění nejen v rámci projektů byly pravidelně prezentovány na obou webových stránkách ČESON (www.ceson.org a www.sousednetopyr.cz) i na profilu „Náš soused netopýr“ na sociální síti Facebook, který dosáhl přes 1 100 příznivců.

3.3 Vzdělávací projekt pro školy

V návaznosti na úsilí započaté v předchozích letech byly v roce 2014 dále rozvíjeny aktivity ČESON v oblasti vzdělávání a ekologické výchovy. Díky podpoře hlavního města Prahy pokračoval projekt s názvem „Poznej tajemný svět netopýrů - vzdělávací projekt pro základní a střední školy“. Cílem projektu bylo navázat spolupráci s pražskými školami a prostřednictvím různých vzdělávacích programů motivovat žáky i učitele ke spolupráci na ochraně netopýrů a k ochraně přírody ve městě obecně.

V rámci projektu byl v roce 2014 vydán druhý ze série výukových programů, zaměřený na žáky 2. stupně základních škol a středních škol a nazvaný „Tajuplný svět netopýrů“ (v roce 2013 byl vydán program „Netopýři a les“ pro 1. stupeň základních škol). Oba výukové programy přibližují způsob života a příčiny ohrožení netopýrů, a to převážně formou různých her a aktivit založených na samostatné činnosti žáků za asistence a vedení učitele. Programy byly koncipovány tak, aby je mohli učitelé v

případě zájmu sami využít při vyučování – jedná se o balíček obsahující metodiku, soubor pracovních listů a další pomůcky.

Pro učitele pražských škol a lektory ekocenter, kteří projeví zájem výukové programy využívat, byly v průběhu roku 2014 uspořádány **tři instruktážní semináře**. Dva z nich byly věnovány programu pro první stupeň ZŠ, zbývající seminář pak programu pro starší žáky. Celkem se seminářů zúčastnilo 44 učitelů, kteří se podrobně seznámili s náplní příslušného výukového programu a zároveň získali zdarma výukové balíčky.

Kromě využití výše uvedených výukových balíčků měli učitelé pražských škol možnost objednat pro svoje žáky přednášku s ukázkou ochočených netopýrů, výukový program či večerní exkurzi, kterou vedli zkušení lektoři ČESON v prostorách daných škol či v jejich okolí. V průběhu roku 2014 bylo takto realizováno celkem **45 přednášek a výukových programů** (z toho 34 programů pro žáky 1. stupně, 7 programů pro žáky 2. stupně, 4 programy pro žáky středních škol). Dále bylo uskutečněno **14 večerních exkurzí** do pražských parků zaměřených na pozorování netopýrů pomocí ultrazvukového detektoru. Přehled všech akcí, kterých se zúčastnilo více než 1500 osob, podává tab. 6 a 7. Součástí vzdělávacích programů je díky spolupráci ČESON se záchrannou stanicí ZO ČSOP Nyctalus i ukázka ochočených trvale handicapovaných netopýrů, které si žáci mohou prohlédnout zblízka nebo i pohladit. Večerní exkurze jsou pořádány ve spolupráci se Střediskem ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy.

V návaznosti na uskutečněné vzdělávací programy a exkurze proběhly v roce 2014 také **dvě kola výtvarné a literární soutěže pro žáky pražských škol**. Výtvarná soutěž byla určena dětem do 12 let, starší žáci mohli ztvárnit své zážitky ze setkání s netopýry literárně, formou krátké povídky či básničky. Celkem bylo do soutěže zasláno 350 výtvarných prací a 16 literárních příspěvků. Vzhledem k velkému počtu pěkných obrázků, které se sešly v obou kolech výtvarné soutěže, byla uspořádána také **výstava nejzdařilejších prací**. Tato výstava se konala v lednu a únoru 2015 v sálu Stanice přírodovědců DDM hl. m. Prahy. Výhercům výtvarné a literární soutěže byly předány diplomy a drobné věcné odměny během slavnostního vyhlášení výsledků, které proběhlo v případě 1. kola v budově Přírodovědecké fakulty UK, vyhlášení výsledků 2. kola soutěže bylo spojeno s vernisáží výstavy v prostorách Stanice přírodovědců DDM.

Kromě vzdělávacích programů pro pražské školy byly v roce 2014 uspořádány také **čtyři přednášky** spojené s ukázkou netopýrů v základních školách Počaply a Katovice u Strakonice.

Tab. 6a Přehled přednášek a výukových programů pro pražské školy uskutečněných v roce 2014
(věková kategorie: 1 - 1. stupeň základních škol, 2 - 2. stupeň základních škol, 3 - střední školy)

Datum	Název akce	Věková kategorie	Počet účastníků		
			děti	dospělí	celkem
18.3.2014	Přednáška <i>Náš soused je netopýr</i> , Gymnázium Jana Keplera, Praha 6	3	13	1	14
25.3.2014	Přednáška <i>Náš soused je netopýr + aktivity z EVP</i> , ZŠ Satalice, Praha 19	1	27	1	28
25.3.2014	Výukový program <i>Netopýři a les</i> , přírodovědný kroužek, ZŠ Satalice, Praha 19	1	21	1	22
8.4.2014	Přednáška <i>Náš soused je netopýr</i> , Gymnázium Jana Keplera, Praha 6	3	14	1	15
10.4.2014	Přednáška <i>Letem světem letounů</i> , ZŠ Poláčkova, Praha 4	1	18	1	19
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	16	1	17
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	16	1	17
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	22	1	23
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	14	1	15
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	19	1	20
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	21	1	22
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	20	1	21
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	18	1	19
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	12	1	13
22.4.2014	Vzdělávací program na Den Země, ZŠ Brigádníků, Praha 10	1	17	10	27
12.5.2014	Přednáška <i>Letem světem letounů</i> , SOU Čakovice, Praha 9	3	20	4	24
22.5.2014	Přednáška <i>Náš soused je netopýr</i> , ZŠ Spektrum, Praha 9	1	18	1	19
22.5.2014	Přednáška <i>Náš soused je netopýr</i> , ZŠ Spektrum, Praha 9	1	19	1	20
22.5.2014	Přednáška <i>Náš soused je netopýr</i> , ZŠ Spektrum, Praha 9	1	19	1	20
22.5.2014	Přednáška <i>Náš soused je netopýr</i> , ZŠ Spektrum, Praha 9	1	19	1	20
20.6.2014	Výukový program <i>Netopýři a les</i> , ZŠ Písnická, Praha 12	1	23	1	24
20.6.2014	Výukový program <i>Netopýři a les</i> , ZŠ Písnická, Praha 12	1	23	1	24

Tab. 6b Přehled přednášek a výukových programů pro pražské školy uskutečněných v roce 2014
(věková kategorie: 1 - 1. stupeň základních škol, 2 - 2. stupeň základních škol, 3 - střední školy)

17.9.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ Dubeč, Praha 10	2	20	1	21
17.9.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ Dubeč, Praha 10	2	12	1	13
6.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ Klausova, Praha 13	1	22	1	23
6.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ Klausova, Praha 13	1	17	1	18
6.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ Klausova, Praha 13	1	17	1	18
14.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	29	1	30
14.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	27	1	28
14.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	28	1	29
14.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	22	1	23
15.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ a MŠ U Santošky, Praha 5	2	30	2	32
17.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	28	1	29
17.10.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	25	1	26
20.10.2014	Přednáška Letem světem letounů, ZŠ Satalice, Praha 19	2	20	1	21
21.10.2014	Vzdělávací program o netopýrech, ZŠ Na Beránku, Praha 4	1	128	1	129
3.11.2014	Přednáška Letem světem letounů, ZŠ Satalice, Praha 19	2	24	1	25
11.11.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	21	1	22
11.11.2014	Přednáška Náš soused je netopýr + aktivity z EVP, ZŠ Satalice, Praha 19	1	27	1	28
12.11.2014	Promítání filmu a přednáška, ZŠ Strozziho, Praha 8	1	47	3	50
18.11.2014	Výukový program Tajuplný svět netopýrů, Gymnázium Jana Palacha, Praha 1	3	12	1	13
20.11.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ Kladská, Praha 2	2	21	1	22
20.11.2014	Přednáška Náš soused je netopýr, ZŠ Kladská, Praha 2	2	18	1	19
28.11.2014	Výukový program Netopýři a les, ZŠ Písnická, Praha 12	1	20	1	21
28.11.2014	Výukový program Netopýři a les, ZŠ Písnická, Praha 12	1	24	1	25

Tab. 6 Přehled večerních exkurzí pro pražské školy v roce 2014.

Datum	Název akce	Počet účastníků
26.5.2014	Exkurze - hrad Točnick, pro Gymnázium Jana Keplera, Praha 6	30
3.6.2014	Exkurze - Stromovka, skupina dětí s rodiči	24
4.6.2014	Exkurze - Divoká Šárka, ZŠ Brdičkova, Praha 5	26
5.6.2014	Exkurze - Milíčovský les, ZŠ Campanus, Praha 4	27
11.6.2014	Exkurze - Divoká Šárka, skupina dětí s rodiči	29
12.6.2014	Exkurze - Milíčovský les, ZŠ Mendíků, Praha 4	17
17.6.2014	Exkurze - Vinořský park, ZŠ Satalice, Praha 19	16
18.6.2014	Exkurze - Modřanská rokle, MŠ a DIC Hurbanova, Praha 4	35
10.9.2014	Exkurze - Divoká Šárka, skupina dětí s rodiči	18
18.9.2014	Exkurze - Milíčovský les, Dětské centrum Kondor, Praha 4	21
23.9.2014	Exkurze - Stromovka, skupina dětí s rodiči	38
24.9.2014	Exkurze - Milíčovský les, ZŠ Nám. Jiřího z Poděbrad, Praha 3	41
25.9.2014	Exkurze - Stromovka, Gymnázium Na Zatlance, Praha 5	20
1.10.2014	Exkurze - Vinořský park, ZŠ Satalice	68
Celkem účastníků		410

3.4 Projekt Netopýři českých a polských Krkonoš

V roce 2014 byl ukončen tříletý projekt (2012-14) věnovaný výzkumu netopýřů v české a polské části Krkonoš (KRNAP, KPN). Projekt byl jedním ze čtyř tematických okruhů řešených v rámci projektu Fauna Krkonoš, financovaným Operačním programem přeshraniční spolupráce.

V rámci tohoto projektu byla pomocí ultrazvukových detektorů sledována intenzita letové aktivity netopýřů na vybraných lokalitách ve 12 různých biotopech na území obou národních parků a jejich ochranných pásem. Výzkum probíhal vždy přibližně na 10 % celkové rozlohy daného biotopu. Cílem bylo stanovit druhovou diverzitu společenstva netopýřů v jednotlivých biotopech a porovnat jednotlivé biotopy na základě intenzity letové aktivity a diverzity jednotlivých taxocenóz. Dalším z cílů projektu bylo srovnat aktivitu a druhovou diverzitu společenstev netopýřů v průběhu vegetační sezóny, v laktačním a postlaktačním období a zhodnotit změny v letové aktivitě a druhovém složení v různých nadmořských výškách. V průběhu projektu bylo věnováno značné úsilí i výzkumu přeletového chování netopýřů podél drobných vodotečí a byla porovnávána druhová diverzita a úroveň letové aktivity v lesních biotopech s různým typem managementu. V neposlední řadě byly vyhledávány nové letní úkryty netopýřů v lidských sídlech na území KRNAP a KPN a vyhodnoceny dlouhodobé výsledky zimního sčítání netopýřů v zimovištích na území českých Krkonoš.

Terénní výzkum, stejně jako vyhodnocení dat a přípravu publikace „Netopýři českých a polských Krkonoš“, zajišťovali vybraní členové ČESON. Publikace je k dispozici ke stažení ve formátu pdf na webových stránkách KRNAPu (http://webserv.krnapp.cz/data/netopyri_krkonos.pdf).

4. Finanční přehled

I. VÝDAJE

Spotřeba kanc. materiálu	6 621 Kč
Spotřeba materiálu do 3 tis.	14 397 Kč
Spotřeba materiálu do 40 tis.	27 608 Kč
Cestovné	266 587 Kč
Náklady na reprezentaci	7 322 Kč
Ostatní služby	1 048 341 Kč
Poštovné	5 821 Kč
Ostatní služby nemateriální	1 005 958 Kč
Telefony	38 675 Kč
Mzdové náklady	855 272 Kč
Mzdové náklady	692 922 Kč
Mzdové náklady DPP	162 350 Kč
Zákonné pojištění	234 986 Kč
Zdravotní pojištění 9 %	62 003 Kč
Sociální pojištění 25 %	172 983 Kč
Odpis pohledávek	8 266 Kč
Vratka BG FNNO	162 699 Kč
Pojištění	2 687 Kč
Bankovní poplatky	5 058 Kč
Daň z příjmu	73 960 Kč
Výdaje celkem:	2 697 762 Kč

II. PŘÍJMY

Tržby celkem	2 282 107 Kč
Tržby z prodeje služeb	1 638 152 Kč
Kurzové zisky	487 Kč
Úroky	2 565 Kč
Jiné ostatní výnosy	8 826 Kč
Dary	5 650 Kč
Přijaté členské příspěvky	16 100 Kč
Oprava podrozvahy	263 263 Kč
Provozní dotace	370 004 Kč
Dotace-BG FNNO	202 459 Kč
Dotace-ČNF pro vydru	10 000 Kč
Dotace-MHMP	160 924 Kč
Příjmy celkem:	2 305 047 Kč
Výsledek hospodaření	-392 715 Kč

Rozvaha

Aktiva (v tis. Kč)	1.1.2014	31.12.2014
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0
Dlouhodobý hmotný majetek	41	41
Dlouhodobý finanční majetek	0	0
Krátkodobý majetek celkem	2881	2446
Pohledávky celkem	518	487
Odběratelé	512	403
Provozní zálohy	3	1
Daň z příjmu	0	83
Krátkodobý finanční majetek celkem	2361	1959
Pokladna	19	1
Účty v bankách	2342	1958
Aktiva celkem	2881	2446
Pasiva (v tis.)	1.1.2014	31.12.2014
Vlastní zdroje celkem	2397	2004
Výsledek hospodaření celkem	0	-393
Cizí zdroje celkem	483	441
Dodavatelé	15	22
Ostatní závazky	23	2
Zaměstnanci	64	37
Odvody	24	20
DPH	357	211
Jiné závazky		-5
Dohadné účty pasivní		138
Pasiva celkem	2880	2445

5. Poděkování

Děkujeme za finanční podporu naší činnosti v roce 2014 následujícím nadacím, institucím, firmám a jednotlivcům:

Program Švýcarsko-české spolupráce a Nadace Partnerství

Hlavní město Praha

AOPK ČR

Český nadační fond pro vydru

Zelená domácnost.com

Ministerstvo životního prostředí ČR

Operační program Přeshraniční spolupráce ČR-Polsko

KRNAP

Petr Brož

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

nadace
partnerství
| LIDÉ A PŘÍRODA

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY
A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Cíl 3 / Cel 3
2007-2013

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
PŘEKRAČUJEME HRANICE

Děkujeme také všem členům a sympatizantům, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na realizaci našich aktivit a tím přispěli k ochraně ohrožených druhů letounů a jejich biotopů.